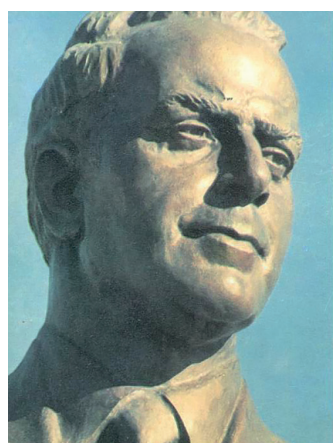

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Aliyev

Bütün dünyanın kollektiv məsuliyyəti

**İlham Əliyev: Azərbaycan yaşıl, ədalətli, inklüziv
və dayanıqlı dünya naminə həmrəyliyi
gücləndirmək, planetimizin gələcəyi üçün
müsbət nəticələr əldə etmək üçün səylərini
əsirgəmir**

➔ Bax səh. 2

**YENİ
AZƏRBAYCAN**

Azərbaycan dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqına milli vərsədir.
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

21 iyun
2024-cü il,
cümə
№ 108 (6694)
Qiyməti
60 qəpik

➔ Bax səh. 2

YAP təşəbbüslə çıxış etdi:

**Milli Məclis
buraxılsın,
növbədənəknar
seçkilərin təyin
edilməsi barədə
Azərbaycan
Prezidentinə
müraciət olunsun...**

Türkiyədən gələn qardaş təbrikləri

➔ Bax səh. 2

➔ Bax səh. 4

**“Türk Dövlətləri
Təşkilatı: geosiyasi
reallıqlar və global
kataklizmlər fonunda
yeni strateji
hədəflərə doğru”**

**YAP
İdarə
Heyətinin
növbəti
iclası
keçirilib**

➔ Bax səh. 2

Xocalı və Şuşada yeni həyat...

Azərbaycanın şanlı tarixi günlərini yaşayırıq. Bu gün şəhidlərimizin canı, qanı bahasına azad olunan torpaqlarımıza yeni nəfəs verilir. Çünki 30 ilə yaxın müddətdə işğal altında qalan həmin torpaqlarımız doğma sakinlərinə qucaq acır, köç karvanları reallaşır. Bir zamanlar qaçqın və məcburi köçkün həyatı yaşamış soydaşlarımızın doğma torpaqlarında məskunlaşması üçün lazım olan bütün layihələr həyata keçirilir.

Ölkə başçısının da dediyi kimi, biz azad edilən torpaqlarımızda əbədi yaşamağa gəlmişik... Bəli, Azərbaycan xalqı həmin torpaqlarda əbədi yaşayaçaq, qurub yaradacaq və sonrakı nəsillərə əmanətlər qoyacaqlar. Əsrlər keçsə də, Azərbaycanın şanlı bayrağı azad olunan hər bir bölgəmizin səmasında dalğalanmağa davam edəcək.

Qeyd edək ki, 2026-cı ilə qədər “Böyük Qayıdış” proqramının I mərhələsinin tamamlanacağı və bu mərhələdə 140 min məcburi köçkünün Qarabağ və Şərqi Zəngəzura qayıdacağı planlaşdırılır. 2024-cü il isə hər birimiz üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb elədi. Məhz bu il “Böyük Qayıdış” proqramına uyğun olaraq möhtəşəm köç...

➔ Bax səh. 8

Mərkəzi Asiyadan Azərbaycana...

İyunun 13-14-də Bakıda Azərbaycan Mərkəzi Bankının təşəbbüsü ilə keçirilən Qazaxıstan, Qırğızıstan, Özbəkistan və Tacikistanın mərkəzi banklarının nümayəndələrinin regional tədbirində əməkdaşlıq və bu ölkələrin ödəniş infrastrukturunun inteqrasiya imkanları müzakirə edilib. Tədbir çərçivəsində mərkəzi bankların ödəniş sahəsi üzrə ekspertləri arasında təcrübə mübadiləsi baş tutub və global ödəniş alətləri, yeni təbiiqlərə dair müzakirələr aparılıb. Azərbaycanın ödəniş sektorunda baş verən yeniliklər, qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi, nağdsız ödənişlərdən istifadə trendləri, təbiiqlə olunan innovativ ödəniş həlləri, fintexlərin ödəniş bazarına cəlb edilməsi, eləcə də Milli Ödəniş Sisteminin əhatəliliyinin genişləndirilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər barədə məlumatlar diqqətə çatdırılıb.

Mərkəzi Asiya və Azərbaycanın Mərkəzi banklarının nümayəndələri müasir elektron bank məhsulları və arxitekturasının imkanları, o cümlədən rəqəmsal valyutaların tətbiqi imkanları, ani ödəniş sistemlərindən istifadənin artırılması, açıq bankçılıq modelinin fintexlərinin...

➔ Bax səh. 7

İran rəqəmsal rialı dövriyyəyə çıxarır

İran hökuməti pul tədaviülündə elektron alətlərin tətbiqinə start verib. İran Mərkəzi Bank tərəfindən elektron pulun - rəqəmsal rialın tədaviülə çıxarılması planı ilə yeni monetar siyasətin başlanması nəzərdə tutulur. İyunun 21-dən etibarən azad ticarət zonası olan Kiş adasında pilot mərhələdə istifadəyə verilməsi planlaşdırılan rəqəmsal pul müştərilər üçün alış-veriş etməyə, pul köçürmələri aparmağa imkan verəcək. Bunun üçün istifadəçilər rəqəmsal rialın müvafiq cihazlarda ştrix-kodu skan etməklə, əməliyyatları həyata keçirə biləcəklər. Digər elektron pullardan fərqli olaraq, rəqəmsal rial alıcı və satıcı arasında pul köçürməsi üçün banklararası hesablaşma tələb etməyəcək ki, bu da ənənəvi bank kartlarından istifadədə həm daha asan və sadə, həm də təhlükəsiz hesab olunur.

Qeyd edək ki, İran hakimiyyəti bir neçə il əvvəl “Bitcoin” rəqəmsal valyutasını da ölkə ərazisində ödəniş vasitəsi kimi qanuniləşdirmək istəyirdi, ancaq bu kriptovalyuta ilə bağlı global bazarlarda artan təhdidlər və kibercinayətlər Mərkəzi Bankı fikrindən daşındırdı. Ancaq bununla yanaşı, hökumət müxtəlif...

➔ Bax səh. 7

Tanrı sorağına çıxan bəndələr

Pirandello yeni Avropa dramaturgiyasının flaqmanlarından biridir. İyirminci əsr italyan ədəbiyyatının patriarxı altmış doqquz illik ömrü ərzində onlarla pyes, bir neçə roman, çoxlu novella yazıb. Ancaq o, dünya sənət sferasında daha çox dramaturq kimi tanınır. Ölümündən iki il əvvəl - 1934-cü ildə layiq görüldüyü Nobel mükafatı da Pirandelloya məhz dramaturji ustalıqına görə verilmişdi.

Sovet dövrünü xatırlayan vətəndaşlarımız “Gür-cüfilm” kinostudiyasının 1970-ci ildə lentə aldığı “Küp” qısametrajlı filminə baxmamış olmazlar. O ekran əsəri də Pirandellonun eyni adlı novellası əsasında çəkilib. Fəqət novellanın müəllifi o filmin qələmə verdiyi dərəcədə şən, zarafatçı, nikbin düşüncə adamı deyil. Eynən Çexovun komediyaları kimi onun da komediyaları komediyadan çox tragediyaya bənzəyir. Dünyaya baxışına, yaradıcı ovqatına görə əksər çağdaşından seçilməyən Pirandello tarixi kataklizmlərlə, faciələrlə dolu dövrünün pessimist ruhlu barışmaz mütəfəkkiridir. Ötən əsrin birinci rübündə Avropada cövlan eləyən ədəbi tendensiyalar, sənət cərəyanları onun da yaradıcılığında...

➔ Bax səh. 7

Qərbin İrəvan “planları”...

Fransa silah verir, ABŞ baza yaradır

➔ Bax səh. 6

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Sizi “Türk Dövlətləri Təşkilatı: geosiyasi reallıqlar və qlobal katalizmlər fonunda yeni strateji hədəflərə doğru” mövzusunda beynəlxalq konfransın keçirildiyi, Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı olmuş Şuşa şəhərində səmimi-qəlbədən salamlayır, konfransın işinə uğurlar arzulayıram.

Müasir dövrdə qlobal katalizmlər beynəlxalq münasibətlər sisteminin geosiyasi reallıqlarından birinə çevrilmişdir. Xarici güc mərkəzlərinin təsiri və müdaxiləsi ilə dünyanın müxtəlif regionlarında

“Türk Dövlətləri Təşkilatı: geosiyasi reallıqlar və qlobal katalizmlər fonunda yeni strateji hədəflərə doğru” mövzusunda beynəlxalq konfransın iştirakçılarına

çoxsaylı qarşıdurmaların - etnik və dini zəmində münaqişələrin, siyasi konfrontasiyaların baş verməsi, kaos və anarxiya mühitinin yaranması ayrı-ayrı dövlətlərə və bütövlükdə beynəlxalq təhlükəsizliyə ciddi təhdidlər yaratmaqdadır. Beynəlxalq hüquq normalarının kobudcasına pozulduğu və ikili standartlara əsaslanan selektiv yanaşmaların baş qaldırdığı belə bir şəraitdə milli maraqların qorunmasına hədəflənmiş və mövcud çağırışlara cavab verən siyasətin həyata keçirilməsi müstəqil dövlətlərin qarşısında duran başlıca vəzifələrdəndir.

Son zamanlarda yeni strateji hədəflərə doğru inamla irəliləyərək dünya siyasətində yüksələn güc mərkəzinə çevrilən, beynəlxalq nüfuzu və geosiyasi təsir imkanları artmaqda olan Türk Dövlətləri Təşkilatında birləşən ölkələr də analoji çağırışlarla üzləşirlər. Yeni itti-faq modeli kimi dünyanın diqqət mərkəzində olan bu təşkilatda təmsil olunan ölkələrin sıx həmrəylik şəraitində dostluq və qardaşlıq prinsiplərinə, qarşılıqlı anlaşmaya, bərabər hüquqlu tərəfdaşlığa və çoxşaxəli əməkdaşlığa əsaslanan münasibətləri həm milli və regional səviyyədə, həm də qlobal miqyasda sabitliyə, təhlükəsizliyə və inkişaf xidmət edən çox önəmli amildir.

Həç şübhəsiz, Türk Dövlətləri Təşkilatında bir araya gələn ölkələrin siyasi partiyalarının qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığı da müştərk məqsədlərin həyata keçirilməsində əhəmiyyətli rol oynayır.

Əminəm ki, Azərbaycan xalqı üçün əlamətdar olan mühüm tarixdə - Milli Qurtuluş Günündə və Şuşa Bəyannaməsinin imzalanması-nın növbəti ildönümündə Yeni Azərbaycan Partiyasının təşkilatçılığı ilə “İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı” Şuşa şəhərində keçirilən, bu səbəbdən xüsusi rəmzi mənaya və mənəvi-siyasi önəmə malik bu tədbirin ölkələrimiz arasında çoxşaxəli münasibətlərin inkişafına, Türk dünyasında birliyin daha da möhkəmlənməsinə, yeni hədəflərin reallaşmasına dəyərli töhfələr verəcəkdir.

Fürsətdən istifadə edərək, milli-mənəvi dəyərlərimizin və İslam mədəniyyətinin mühüm tərkib hissəsi olan müqəddəs Qurban bayramı münasibətilə hər birinizi ürəkdən təbrik edir, sizə möhkəm cansağlığı və fəaliyyətinizdə yeni nailiyyətlər diləyirəm.

İlham Əliyev

*Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 14 iyun 2024-cü il*

Bütün dünyanın kollektiv məsuliyyəti

İlham Əliyev: Azərbaycan yaşıl, ədalətli, inklüziv və dayanıqlı dünya naminə həmrəyliyi gücləndirmək, planetimizin gələcəyi üçün müsbət nəticələr əldə etmək üçün səylərini əsirgəmir

Cari ilin noyabrında Azərbaycan daha bir mötəbər beynəlxalq tədbirə - COP29-a ev sahibliyi edəcək. Beynəlxalq iqlim konfransına hazırlıq məqsədilə iyunun 19-da Bakıda “COP29-a Aparan Yol: Dayanıqlı və Davamlı Gələcək” mövzusunda Yüksək Səviyyəli 29-cu Toplantının rəsmi açılış mərasimi keçirilib.

Bəhs olunan toplantı Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə baş tutub. Prezident İlham Əliyevin toplantı iştirakçılarına ünvanladığı müraciətdə vurğuladığı kimi, Azərbaycanın dahi şairi və mütəfəkkiri Nizami Gəncəvinin fəlsəfi fikirlərini, mütərəqqi ideyalarını, ümumbəşəri dəyərləri və prinsipləri rəhbər tutaraq fəaliyyət göstərən Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzi qısa zaman ərzində yüksək nüfuz və etimad qazanaraq dünyada aparıcı beynəlxalq təsisatlardan birinə çevrilmişdir. “Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşəbbüsləri, qlobal gündəlikdə duran aktual məsələlərin həlli istiqamətində təklif etdiyi yeni yanaşmalar beynəlxalq aləmdə təqdir edilir və yüksək dəyərləndirilir”, - deyərək müraciətdə bildirilir.

COP29-un ciddi gündəliyi

can bu danışıqların şəffaflıq və inklüzivlik şəraitində irəli aparılması, bundan əvvəl götürülmüş öhdəliklərin və vədlərin yerinə yetirilməsinin sürətləndirilməsi istiqamətində bütün zəruri tədbirləri görəcəkdir.

İqlim dəyişmələrinin fəsadları xüsusilə kiçik ada dövlətləri üçün çox ağırdır. İqlim dəyişmələri bütün dünya üçün ciddi çağırışlar deməkdir. Ancaq bu, kiçik ada dövlətləri üçün bir mövcudluq, həyatda qalmaq məsələsidir. “Eyni zamanda, iqlim dəyişmələrinin mənfi təsirlərinə ən çox məruz qalan inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərinin üzləşdiyi problemlərin həlli COP29 sədrliyimizin gündəliyində duran prioritet məsələlərdən olacaqdır”, - deyərək dövlətimizin başçısı bildirib.

Mübariz FEYİZLİ

Qlobal gündəlikdə duran ən vacib və prioritet məsələlərdən biri - iqlim dəyişmələri ilə mübarizə

COP29 ərəfəsində Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzi tərəfindən Bakıda və işğaldan azad olunmuş ərazilərdə olmaqla genişmiqyaslı toplantı keçirilməsi məsələsinin bütün dünya üçün aktuallığı ilə bağlıdır. Bütövlükdə, təhdidlərin miqyası çox böyükdür. İqlim dəyişmələrinin təsirləri həyatın bütün sahələrində özünü büruzə verir. Açıq statistikaya əsasən planetimizdə son yüz il ərzində havanın illik temperaturu 1 dərəcə artıb. Ən dəhşətli isə odur ki, temperaturun 0,75 dərəcə artımı son onilliyə təsadüf edir. Yer üzündə həyatın tam məhv olması üçün isə temperaturun 10-15 dərəcə artması kifayətdir. Xəbərdarlıq edilir ki, əgər temperaturun artması belə davam edərsə, onda 130-200 ildən sonra Yerdə həyat mövcud olmayacaq.

“Artıq uzun zamandan bəri iqlim dəyişmələri ilə mübarizə qlobal gündəlikdə duran ən vacib və prioritet məsələlər sırasındadır. Bəşəriyyətin ortaq problemi olan iqlim böhranı və onun fəsadları ölkələrin dayanıqlı inkişafına və rifahına əngəl törətməklə yanaşı, sadə insanların da gündəlik həyatlarına və yaşam tərzlərinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir”, - deyərək Prezident İlham Əliyev vurğulayıb.

Əlbəttə, indiyədək beynəlxalq səviyyədə iqlim dəyişmələri ilə mübarizədə böyük yol keçilib. O cümlədən BMT-ni qəbul etdiyi Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərində, dünya dövlətləri tərəfindən təsdiqlənən Kioto protokolunda, Paris razılaşmasında bu istiqamətdə konkret hədəflər müəyyənləşdirilib. Ölkələr müntəzəm qaydada emis-

siya öhdəliklərini yeniləyirlər və bununla bağlı hesabatlarını təqdim edirlər. Lakin yuxarıda xatırladığımız statistikadan da beləli olduğu kimi, görülən işlər kifayət etmir. Həyəcan təbii çalan Prezident İlham Əliyev bildirib: “Qlobal istiləşmənin qarşısını almaq üçün bu günə qədər dünya ictimaiyyəti tərəfindən mühüm addımlar atılsa da, qarşımızda hələ də yeni çağırışlar və gündən-günə ciddiləşən təhdidlər dayanır. Eyni zamanda artıq hamı tərəfindən qəbul olunmuş reallıq budur ki, qlobal istiləşməni 1,5 C° səviyyədə saxlamaq məqsədilə beynəlxalq ictimaiyyətin səylərini səfərbər edərək birgə təcili tədbirlərin görülməsi və tətbiqi zərurəti artır. Bu tədbirlər

Ötən ilin sonlarında COP29-a ev sahibliyi hüququnun Azərbaycana verilməsi beynəlxalq səviyyədə ölkəmizə olan güclü etimadın göstəricisidir. Respublikamız bunu böyük məsuliyyət kimi qəbul edib. Ölkəmizin niyyətini diqqətə çatdıran Prezident İlham Əliyev bildirib ki, Azərbaycan COP29-a var gücü ilə hazırlaşır, yaşıl, ədalətli, inklüziv və dayanıqlı dünya naminə həmrəyliyi gücləndirmək, planetimizin gələcəyi üçün müsbət nəticələr əldə etmək üçün səylərini əsirgəmir.

COP29 üçün müəyyənləşdirilən gündəlik kifayət qədər ciddidir. Bildirdiyi kimi, Bakıda təşkil ediləcək COP29-da 2025-ci ildən sonrakı dövr üçün iqlim maliyyəsi üzrə yeni kollektiv kəmiyyət hədəfinin razılaşdırılması üzrə danışıqlar aparılacaqdır. İqlim dəyişmələri ilə bağlı inkişaf etməkdə olan ölkələrin artan maliyyə ehtiyaclarını ödəmək məqsədilə yeni kollektiv kəmiyyət hədəfinin razılaşdırılması hamımızın qarşısında duran ümdə vəzifə, ortaq gələcəyimizə sərmayə, müasir və gələcək nəsillər qarşısında kollektiv məsuliyyətimizdir. Azərbay-

YAP İdarə Heyətinin növbəti iclası keçirilib

İyunun 20-də Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) İdarə Heyətinin növbəti iclası keçirilib.

İclasın gündəliyi barədə məlumat verən YAP Sədrinin müavini-Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov qeyd edib ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə son illər tarixi qələbələr əldə edilmiş, ictimai-siyasi həyatın, dövlət idarəçiliyinin bütün sahələrində çoxşaxəli və məqsədyönlü islahatlar uğurla və ardıcıl şəkildə həyata keçirilib.

həyata keçirilmiş antiterror tədbirləri ilə qanunsuz silahlı birləşmələr zərərsizləşdirilmiş, kriminal xunta rejiminin fəaliyyətinə son qoyulmuş, dövlətimizin suverenliyi onun bütün ərazisində bərqərar edilmişdir. Hazırda işğaldan azad olunmuş ərazilərdə genişmiqyaslı quruculuq işləri davam etdirilir, doğma yurd-yuvasından didərgin salınaraq illərlə məcburi köçkün həyatı yaşamağa məhkum olunduş soydaşlarımız ləyaqətli şəkildə əzəli torpaqlarına qayıdılar. Müstəqillik tariximizdə ilk dəfə

Tərəflər Görüşünün 6-cı sessiyası kimi mötəbər beynəlxalq tədbirlərin 2024-cü ilin noyabr ayında Azərbaycanda keçirilməsi barədə qərar qəbul edilmişdir. Azərbaycanın qlobal tədbirlərə ev sahibliyi sahəsində böyük təcrübəyə malik olmasını, həmçinin 2024-cü ili “Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili” elan edərək iqlim dəyişmələrinə qarşı fəal mübarizə mövqeyi nümayiş etdirməsini nəzərə alaraq, COP29-un da ən yüksək səviyyədə keçiriləcəyinə və yeni uğura imza atılacağına əminik. Bu tədbirlər

29-cu sessiyanın və digər mötəbər beynəlxalq tədbirlərin keçiriləcəyi vaxtda - 2024-cü ilin noyabr ayında Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 981 maddəsinin II hissəsinə əsasən Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə növbəti seçkilər keçirilməlidir: “Həm seçkilərin, həm də qeyd olunan tədbirlərin yüksək səviyyədə təşkil mülahidə əhəmiyyət kəsb edir. Bundan əlavə, həmin dövrdə ölkə parlamentinin tam fəaliyyətdə olmasının məqsədmüvafiqliyi də nəzərə alınmalıdır.

lis dövlət maraqlarını üstün tutaraq Milli Məclisin buraxılması və seçkilərin daha erkən keçirilməsi təşəbbüsü ilə çıxış etməlidir”.

Sonra YAP Sədrinin müavini Əli Əhmədov, YAP İdarə Heyətinin üzvləri Hikmət Məmmədov, Musa Quliyev, Elşad Mərbəziroğlu, Kamal Cəfərov, Anar İsgəndarov, Tahir Mirkişili və Bahar Muradova parlament seçkilərinin önə çəkilməsinin məqsəduyğunluğunu əsaslandıraraq məsələyə münasibət bildiriblər.

mişdir: “Bunun nəticəsi olaraq ölkəmiz özünün keyfiyyətə yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoymuşdur. 2020-ci ildə Vətən müharibəsində qazanılmış şanlı Zəfər nəticəsində Ermonistanın 30 il davam edən işğalçılıq siyasətinə son qoyulmuş, ölkəmizin ərazi bütövlüyü bərpa edilmiş, beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinin aliliyi təmin olunmuşdur. 2023-cü ilin sentyabrında

müavini vurğulayıb ki, ölkəmizin dünyada nüfuzunun daha da yüksəlməsinə və beynəlxalq ictimaiyyətin Azərbaycana etimadının daha da güclənməsinə növbəti dəfə 2023-cü ilin dekabrında şahidlik etdik: “Belə ki, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası - COP29, Kioto Protokolunun Tərəflər Görüşünün 19-cu sessiyası və Paris Sazişinin

on minlərlə xarici qonağa Azərbaycanı yaxından tanımaq, ölkəmizin bütün dünyada ədalətli sülhə, bərabərliyə, haqqa və hüquqa əsaslanan münasibətləri təbliğ və təşviq edən mövqeyini çatdırmaq üçün əlverişli fürsət olacaqdır”.

Tahir Budaqov əlavə edib ki, BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının

Altıncı çağırış Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi fəaliyyət dövründə dövlətin daxili və xarici siyasətini qanunvericilik səviyyəsində dəstəkləmək, dövlət idarəetməsinin təşkili və da-

ha da təkmilləşdirilməsi fəaliyyətində yaxından iştirak etmək, yerlərdə seçkilərlə müntəzəm iş aparmaq, həmçinin parlament diplomatiyasının verdiyi imkanlardan səmərəli istifadə olunması sayəsində milli maraqları beynəlxalq məkanda təəssübkeşliklə təmsil etməklə özünə düşən vəzifələri layiqincə yerinə yetirməyə çalışmışdır. Hesab edirik ki, indiki şəraitdə də Milli Məc-

Yekunda Yeni Azərbaycan Partiyasını Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində təmsil edən deputatlara altıncı çağırış Milli Məclisin buraxılması və növbədənkenar seçkilərin təyin edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə müraciət olunması üçün təşəbbüs göstərmələrinin tövsiyə edilməsi barədə yekdil qərar qəbul edilib.

“Türk Dövlətləri Təşkilatı: geosiyasi reallıqlar və global kataklizmlər fonunda yeni strateji hədəflərə doğru”

əvvəli 3-cü səhifədə

törir. Bu tarixi sənəd birliyimizi bundan sonra daha da irəliyə aparacaq. Dünya miqyasında bənzəri olmayan Türkiyə-Azərbaycan qardaşlığı əbədi yaşayacaq”, - deyərək AK Parti Sədrinin birinci müavini bildirib.

Çıxış edən Qazaxıstanın “AMANAT” Partiyasının İcra katibi Daulət Kəribek ilk olaraq beynəlxalq konfransa dəvətə görə təşəkkür edib, bu platformanın Türk Dövlətləri Təşkilatının inkişafına və daha da möhkəmlənməsinə töhfə verəcəyinə inamını bildirib. Onun sözlərinə görə, tədbirin qarşıda Azərbaycanın mədəniyyət beşiyi, 2024-cü ildə “İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı” elan edilmiş Şuşa şəhərində təşkil edilməsinin xüsusi önəmi var: “Qazaxıstan Prezidenti Kasım-Jomart Tokayev cari ilin mart ayında Azərbaycana dövlət səfəri zamanı Şuşada olub. Qarabağın yenidən dirçəldilməsi bizi sevindirir. Burada aparılan işləri, sürətli inkişafı öz gözələrlə gördüm. Qazaxıstan Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinə qətiyyətli dəstəyini hər zaman ifadə edib. Fürsətdən istifadə edərək, ərazi bütövlüyünü beynəlxalq hüquq normalarına və BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə uyğun olaraq təmin etməsi münasibətilə qarşıda Azərbaycan xalqını təbrik edirəm”.

Daulət Kəribekin sözlərinə görə, dünyada müəkkəb proseslərin baş verdiyi müasir dövrdə beynəlxalq hüquq normalarına riayət edilməsi müstəsna əhəmiyyət kəsb edir: “Hazırda dünyada geosiyasi eskalasiya müşahidə olunur. Gərginlik bütün istiqamətlərdə - siyasi, iqtisadi, humanitar sahələrdə müxtəlif dəyişikliklərə səbəb olur və bu, beynəlxalq hüquq böhranını dərinləşdirir. Risk və təhdidlərin artması artıq gününmüzün reallığıdır. Amma istənilən böhran bir gün bitir. Bunu tarix sübut edir”.

Beynəlxalq hüququn aşınma mərhələsində olduğunu deyən D.Kəribek əlavə edib ki, hazırkı global sistem sülhü və sabitliyi təmin etmək iqtidarında deyil: “Baş verənlərin fonunda, təbii ki, inamsızlıq artır. Bir-bəşə dövlətlərarası toqquşmalarla yanaşı, proksi və hibrid müharibə texnologiyalarının aktiv istifadəsi müşahidə olunur, həmçinin nüvə müharibəsi ritorikası vardır”.

“Sevindici haldır ki, Türk Dövlətləri Təşkilatının beynəlxalq müstəvidə rolu artır. Hazırkı çətin geosiyasi şəraitdə TDT beynəlxalq siyasəti rəşional və pragmatik xətlər üzərində saxlayan qüvvələrdən biri olmaqda davam edir. Bu təşkilat beynəlxalq müstəvidə iktidarı minimuma endirmək yolunda bir körpü rolunu oynayır. TDT-nin dövlət başçıların müxtəlif istiqamətlərdə inteqrasiyanı daim dərinləşdirmək istiqamətində məqsədyönlü addımlar atmaları olduqca vacibdir. Müasir beynəlxalq siyasətdə Türk dünyasının əhəmiyyəti və rolu artır. Hazırkı şəraitdə global təhlükəsizliyin, sabitliyin və davamlı inkişafın təmin edilməsində əsas pay “orta güclər”in üzərinə düşür. Prezident Kasım-Jomart Tokayevin Sinqapurda müəhazirəsi və “Euronews”-də məqaləsi bu mövzuya həsr olunub. Yeni “orta güclər”in rolundan danışan Kasım-Jomart Tokayev global təhlükəsizlik həm mühüm imkanlar yaradan, həm də ciddi risklərə səbəb olan dəyişikliklərə diqqət cəkib. Qazaxıstan Prezidenti Sinqapura dövlət səfəri zamanı təqdim etdiyi müəhazirədə Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sülh prosesinin təşviqinə dair söyləri nümunə göstərib”, - deyərək “AMANAT” Partiyasının İcra katibi vurğulayıb.

Hazırda Qazaxıstanın TDT-nin sədri olduğunu deyən D.Kəribekin sözlərinə görə, builki gündəm “Türk zamanı” şüarı ilə yadda qalıb. O qeyd edib ki, Türk dünyası 8 prioriteti əsas hədəflər kimi müəyyənləşdirib: “Bu, ənənələr, birləşmə, islahatlar, bilik, güvən, investisiyalar, vasitəçilik və enerji məsələsidir. Qazaxıstan bütün bu prinsipləri daxili siyasətində təcəssüm etdirir. Çətin geosiyasi vəziyyətə baxmayaraq, Qazaxıstanda Kasım-Jomart Tokayevin rəhbərliyi ilə davamlı və sistemli şəkildə islahatlar aparılır”.

“İyunun 13-də Bakıda “AMANAT” partiyası və Yeni Azərbaycan Partiyası arasında Memorandum imzalanıb. Bu, dostluq münasibətlərinin daha da möhkəmlənməsinə və çox tərəfli əməkdaşlığın genişləndirilməsinə dəstək məqsədi daşıyır. Ümumiyyətlə, partiyalararası əməkdaşlıq qarşıda türk dövlətlərinin birliyinin daha da möhkəmlənməsinə xidmət edir. Fürsətdən istifadə edərək, türk dövlətlərinin hakim partiyalarını iktidərlə əməkdaşlığı gücləndirməyə çağırırıam. Əminəm ki, bu konfrans əlaqələrimizi möhkəmləndirməyə, global kataklizmlərə qarşı effektiv mübarizə aparmağa kömək edəcək yeni strateji məqsədlər üçün başlanğıc nöqtəsi olacaq”, - deyərək D.Kəribek vurğulayıb.

Çıxış edən Sahibkarlar və İş Adamları Hərəkatı - Özbəkistan Liberal Demokratik Partiyası Siyasi Şurası İcra Komitəsinin sədri, Özbəkistan Respublikası Ali Məclisinin Qanunvericilik Palatası sədrinin müavini Aktam Xaitov yüksək qonaqpərvərliyə görə minnətdarlığını bildirib, müqəddəs Qurban bayramı münasibətilə təbriklərini çatdırıb. Özbəkistanın xarici siyasətinin mühüm prioritetlərindən birinin məhz dünyanın aparıcı dövlətləri və beynəlxalq təşkilatlarla strateji tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq münasibətlərinin formalaşdırılması olduğunu deyən A.Xaitov Azərbaycanı Özbəkistanın zamanın sınağından çıxması etibarlı tərəfdaşı kimi dəyərləndirib. Ölkələrimizin ortaq dilə, adət-ənənələrə malik dost dövlətlər olduğunu vurğulayan A.Xaitov son illər əlaqələrimizin keyfiyyətcə yeni səviyyəyə yüksəldiyini deyib. Onun sözlərinə görə, dövlət başçıların siyasi iradəsi Özbəkistan-Azərbaycan çoxşəxli tərəfdaşlıq və dostluq münasibətlərinə yeni ruh verib. Dövlət başçıların qarşılıqlı

etimada əsaslanan münasibətləri Azərbaycanla Özbəkistan arasında səmərəli əməkdaşlığın genişlənməsinə töhfə verir”.

“Biz görürük ki, cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanda xalqın rifahının daha da yaxşılaşdırılması, ölkənin siyasi, iqtisadi və hərbi qüdrətinin, habelə beynəlxalq nüfuzunun artırılması istiqamətində mühüm addımlar atılır. Biz qarşıda və yaxın dost olaraq Azərbaycan xalqının bu nailiyyətlərinə ürəkdən sevinirik”, - deyərək A.Xaitov vurğulayıb.

O qeyd edib ki, konfransın keçirildiyi Şuşa şəhəri Qarabağın incisi, Qafqaz mədəniyyətinin məbədi adlandırılır: “Şəhər görkəmli elm və mədəniyyət xadimlərinin doğulduğu yerdur. Şuşa 2023-cü ildə Türk dünyasının, 2024-cü ildə isə İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı elan edilib. Ötən il Xivə ilə Şuşa qarşılaşmış şəhərlərə çevrilib. Bu şəhər Azərbaycanın tarixi ədaləti bərpa etməsinin bariz nümunəsidir. Bu, Özbəkistan xalqının əziz dostu Heydər Əliyevin böyük arzusu idi. Bu arzu Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən reallaşdırıldı. Dövlətimizin başçısı dəfələrlə vurğulayıb ki, Özbəkistan Qarabağ torpağında mədəniyyət obyektlərinin bərpasına töhfə verməyə hazırdır. Belə ki, ötən il Füzulidə Şavkat Mirziyoyev İlham Əliyevlə birlikdə Özbəkistanın dəstəyi ilə tikilən Mirzə Ulucəkbə adına 1 nömrəli məktəbin açılış mərasimində iştirak edib. Məktəb səmimi dostluğun simvoluna çevrilib”.

Azərbaycanla yeni və daha möhkəm əməkdaşlıq körpülərinin qurulduğunu diqqətə çatdıran A.Xaitov əlavə edib ki, dövlətlərarası münasibətlərdə mühüm istiqamətlərdən biri hakim partiyalar arasında əməkdaşlığın gücləndirilməsidir.

Vaxtilə Türk Şurasının tarixi-mədəni bağlar əsasında yaradıldığını deyən A.Xaitov vurğulayıb: “Son illər hamımız beynəlxalq münasibətlərdə güclü təlatümlərin şahidi olduq. Dəyərlər sistemində dərin transformasiya prosesi gedir. Təəssüf ki, belə gənişmiqyaslı və son dərəcə ziddiyyətli proseslərin təsiri Mərkəzi Asiya regionundan da yan keçmir. Belə çətin vəziyyətdə ölkələrin, o cümlədən Özbəkistanın milli maraqlarına cavab verən düzgün yolu tapmaq, təbii ki, asan deyil. Bu şəraitdə biz dünyanın bütün ölkələri ilə qarşılıqlı faydalı əlaqələri inkişaf etdirməyə çalışırıq. Eyni zamanda, davam edən böhranın mənfi nəticələrinin aradan qaldırılmasına, ticarətin, investisiyaların, nəqliyyat əlaqələrinin bərpasına və yeni şəraitdə inkişafına, elektron ticarətin geniş tətbiqinə, onun potensialından daha dolğun istifadəyə xüsusi diqqət yetirilməlidir”.

A.Xaitov vurğulayıb ki, Türk Dövlətləri Təşkilatı ümumi global təhlükəsizliyə öz regional töhfəsini verməyə qadirdir. Onun sözlərinə görə, Özbəkistan TDT-nin bütün üzvləri ilə strateji tərəfdaşlıq əlaqələri qurub: “Yeni biz beynəlxalq münasibətlərdə davam edən indiki proseslərə təşkilatın inkişafında yeni mərhələnin başlanğıcı kimi baxırıq və birlikdə istənilən təhdidləri dəf etməyə, mövcud potensialdan tam istifadə etməyə hazır olmalıyıq. Eyni zamanda, TDT-nin bu gün formalaşan yeni dünya düzəndində mühüm yer tutduğunu vurğulayırdı. Əsas məqsədimiz təşkilat daxilində qarşılıqlı hörmət və etimad prinsiplərini gücləndirmək, bütün maneələri birlikdə aradan qaldırmaqdır. Ümumiyyətlə, Türk dünyası qarşısında çox mühüm vəzifələr dayanır. Bu, ilk növbədə, iqtisadi əlaqələrin, sənaye və investisiya layihələrinin həyata keçirilməsi sahəsində əməkdaşlığın gücləndirilməsinə aiddir. Gələcəkdə TDT ölkələrinin elektron ticarət platformalarının inkişafına yönəlmis tədbirlər həyata keçirməsi vacibdir. Regionumuzun nəqliyyat və tranzit potensialının artırılması strateji əhəmiyyət kəsb edir. Mərkəzi Asiya vasitəsilə əsas dünya bazarlarına, həmçinin Azərbaycan və Türkiyədən Avropa ölkələrinə çıxışın təmin edilməsi böyük önəm daşıyır. Nəqliyyat dəhlizlərinin inkişafı və logistika infrastrukturunun yaradılması ümumi maraqlarımıza tam cavab verir. Özbəkistan ekologiya sahəsində də əməkdaşlığı inkişaf etdirməkdə maraqlıdır. Başsırıyyət iqlim dəyişikliyindən yaranan problemlərdən ciddi şəkildə təsirlənir. Bu vəziyyət hamımızın təcili tədbirlər həyata keçirməyi tələb edir”.

Milli Məclisin deputatı, Türkdillli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının sabiq baş katibi Ramil Həsən isə bildirib ki, türk dövlətləri arasında əlaqələr davamlı olaraq inkişaf edir. Onun sözlərinə görə, türk xalqlarını ortaq mədəniyyət, adət-ənənələr, milli-mənəvi dəyərlər, tarixi köklər birləşdirir və bu amillər qarşılıqlı səmərəli fəaliyyət üçün təməldir.

Türk dövlətlərinin coğrafi-strateji baxımdan dünyanın əhəmiyyətli bölgəsində

yerləşdiyini deyərək R.Həsən qeyd edib ki, bu dövlətlərin regionda sabitliyin və sülhün qorunub saxlanılmasında rolu getdikcə artır: “Həqiqətən də, bu gün Türk dünyası beynəlxalq müstəvidə birlik nümunəsi kimi çıxış edir. TDT isə qarşıda ölkələrimizi bir araya gətirən güc mənbəyi kimi dünyada özünü təsdiq etməkdədir. Bütün bunlar liderlərimizin atdıqları addımların parlaq təəcəssümüdür. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin dediyi kimi, biz birlikdə güclüyük və bizim Türk dünyasından başqa ailəmiz yoxdur”.

Türkiyə Böyük Millət Məclisinin üzvü, Türkiyə-Azərbaycan Parlamentlararası dostluq qrupunun rəhbəri Samir Ayırım moderatorluğu ilə “Ortaq dəyərlərlə müəsarilərin vəhdəti: partiya diplomatiyası yeni dialoq platforması kimi” mövzusunda keçirilən II plenar sessiyada çıxış edən YAP Sədrinin müavini, Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Əli Əhmədov bildirib ki, qədim Türk dünyasının və bu dünyanın tərkib hissəsi olan ayrı-ayrı türk xalqlarının, türk dövlətlərinin öz mövcudluqlarını qoruyub saxlamasını və inkişafını sürətləndirən ən mühüm amillərdən biri, bəlkə də, birincisi bu günə qədər yaşadıqları ortaq dəyərlər və türkçülük məfkuresidir: “Dünyada xalqların, millətlərin hər hansı ideologiya ətrafında birləşməsi ilə bağlı müxtəlif nümunələr var. Türk xalqlarını birləşdirən dəyərlər isə bütün digər nümunələrdən fərqlənir. Çünki biz eyni soykəmə, eyni tarixə maliklik, eyni dildə danışırıq. Ortaq məqsədlərə çevrilə bilməyən ortaq dəyərlər sadəcə olaraq bir ideologiya, məfkurə, düşüncə çərçivəsindən kənara çıxıb bilməz. İnənirəm ki, türk xalqlarının, türk dövlətlərinin artıq formalaşmış ortaq məqsədləri birliyimizin güclənməsinə xidmət edəcək”.

Yeni Azərbaycan Partiyasının Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv olan ölkələrin hakim partiyaları ilə əlaqələrinin inkişafına toxunan Əli Əhmədov partiya diplomatiyasının əhəmiyyətinə diqqət cəkib. Onun sözlərinə görə, bugünkü tədbir də YAP-ın partiya diplomatiyasından səmərəli istifadəyə verdiyi önəmli bir nümunəsidir: “Hakim siyasi partiyaların öz xarici əlaqələrinin istifadə etməklə dövlətin və xalqın tələyüklü məsələlərinə verdiyi töhfələrin bariz nümunəsi YAP 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı göstərib. Belə ki, həmin vaxt Azərbaycanın haqq səsinə beynəlxalq aləmə çatdırmaq üçün YAP tərəfindən dünyanın çox sayda siyasi partiyalarına müraciətlər edilib və nəticədə ölkəmizi dəstəkləyən cavablar alınıb. Azərbaycanla ən böyük həmrəyliyi isə, təbii ki, türk dövlətləri göstərib. Heydər Əliyev siyasətinin və Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli diplomatiyasının nəticəsi kimi Azərbaycan Vətən müharibəsindəki Zəfəri ilə öz ərazi bütövlüyünü tam təmin etdi. Bu Qələbənin təmin olunmasında türk dövlətlərinin ölkəmizə dəstəyi olduqca əhəmiyyətli və dəyərlidir”.

2020-ci ilin təkə Azərbaycan üçün deyil, bütövlükdə Türk dünyası üçün əlamətdar olduğunu bildiren YAP Sədrinin müavini xatırladıb ki, 30 il ərzində işğal altında olan Qarabağ torpağı Azərbaycanın müzəffər Ordusu tərəfindən azad edildi, ölkənin ərazi bütövlüyü bərpa olundu, tarixi haqsızlıq son qoyuldu: “Bu Qələbənin əldə olunması bir sıra ciddi səbəblərlə əlaqədardır. İlk növbədə, İkinci Qarabağ savaşında qazanan Qələbənin kökündə dayanan başlıca amil Azərbaycan dövlətinin gücü və qüdrətidir. Digər səbəb isə Azərbaycan cəmiyyətinin nümayiş etdirdiyi birlikdir. Bu savaş dönməndə hamı bir yumruq kimi birləşdi. Bizim möhtəşəm Qələbəmizin digər mühüm amili isə Ali Baş Komandanımızın rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusunun gücü, əsgərlərimizin qəhrəmanlığıdır”.

Əli Əhmədov qələbənin əldə olunmasında ölkəmizə böyük mənəvi-siyasi dəstək göstərmiş qarşıda Türkiyənin xüsusi rolunu da qeyd edib. O bildirib ki, müharibə başlayan ilk andan Türkiyə dövləti, Türkiyə vətəndaşları Azərbaycanın yanında olduqlarını qəti şəkildə bəyan etdilər: “Müharibənin davam etdiyi günlərdə biz bu dəstəyi hiss etdik. Dünyada ələ bir kimi dövlət tapmaq olmaz ki, onlar arasındakı əlaqələr Türkiyə və Azərbaycan arasında olan münasibətlər kimi səmimi və etibarlı olsun. Bu qarşılaşlıq əsrlər boyu çoxsaylı sınaqlardan çıxıb”.

YAP Sədrinin müavini işğaldan azad edilən ərazilərimizin bərpası işində də Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrin Azərbaycanın yanında olduğunu xüsusi vurğulayıb.

O, partiya diplomatiyasının Türk dünyasında əməkdaşlıq imkanlarının genişlənməsində faydalı olacağına əminliyini bildirib. Çıxış edən Ulusal Birlik Partiyasının

davamı 5-ci səhifədə

ğaldan azad etmək mümkün oldu. Diplomatiya, siyasət və güc bir araya gəldikdə məhz bu cür tarixi Zəfər əldə etmək olur. Bəli, bundan təxminən 4 il əvvəl qəhrəman Azərbaycan oğulları Cənubi Qafqazda məhsilsiz bir Qələbə əldə edərək illərdən beri donmuş arzuları yaşıllaşdırdılar”, - deyərək AK Parti Sədrinin birinci müavini söyləyib.

Efkan Ala daha sonra bildirib: “Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan Ordusu 44 günlük Vətən müharibəsi nəticəsində Qarabağı və Şərqi Zəngəzuru işğaldan azad etdi. Bu torpaqlar uğrunda canını fəda edən şəhidlərimizi bir daha rəhmətlə anır, “ruhları şad olsun” deyirik. Türkiyə xalqı “Bir millət, iki dövlət” fəlsəfəsinə sadıq qalaraq Qarabağ Zəfərinin sevincini böyük coşqu ilə yaşadı. Bəli, qədim Şuşa bütün İslam-Türk dünyasının bir parçası olan Vətən torpağıdır. Şuşa böyük sənətkarlar, şairlər yetirərək Azərbaycanı və Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı olmuşdur. Şuşa 2023-cü ildə Türk dünyasının, bu il isə İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı elan olunub. Bütün bunların fonunda bir daha de-

mək lazımdır ki, Qarabağ Zəfəri sadəcə bir işğalın sonu deyil, həm də rifahə, təhlükəsizliyə və əməkdaşlığa açılan yeni bir qapıdır”, - deyərək E.Ala vurğulayıb.

AK Parti Sədrinin birinci müavini deyib ki, Şuşa Bəyannaməsinin Türkiyə-Azərbaycan qardaşlığının, dostluğunun ən gözəl nümunəsi kimi dəyərləndirmək olar: “Bütövlükdə, dərin və sağlam təməllər üzərində qurulan münasibətlərimiz Şuşa Bəyannaməsi ilə son dərəcə möhkəmləndirilib. Bu sənd gücünü müstəsna əlaqələrimizdən, ortaq tariximizdən, dilimizdən, mədəniyyətimizdən, adət-ənənələrimizdən və bütün bunların əsasında dayanan könlü bağlılığı-mızdan almaqdadır. Bu, təkə iki qarşıda ölkə arasında əməkdaşlığın dərinləşməsinə deyil, bütövlükdə regionda sülhə, təhlükəsizliyə xidmət edir. Şuşa Bəyannaməsi müttəfiqlik münasibətlərinin geostrateji əhəmiyyətini də artırır. Əməkdaşlığa dair bütün sahələri əhatə edən Bəyannamə sülhə yol açıb və regionda inteqrasiya prosesini stimullaşdırır. Regional və global miqyasda baş verən böyük dəyişikliklər fonunda Şuşa Bəyannaməsinin dəyəri bir daha özünü gös-

“Türk Dövlətləri Təşkilatı: geosiyasi reallıqlar və global kataklizmlər fonunda yeni strateji hədəflərə doğru”

əvvəli 3 və 4-cü səhifələrdə

dür”.

Ü.Üstel qeyd edib ki, Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin TDT-yə müşahidəçi qismində üzv seçilməsi qürurvericidir. O, buna dəstək verən bütün qardaş ölkələrə minnətdarlıq edib.

Azərbaycan-Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti əlaqələrindən bəhs edən Baş nazir ölkələrimizin əməkdaşlığı istiqamətində mühüm söylər göstərdiklərini, əlaqələrin intensivləşdiyini diqqətə çatdırıb. “İnanıram ki, çox yaxın gələcəkdə əlaqələrimiz daha da dərinləşəcək və möhkəmlənəcək. Ümidvarıq ki, Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti tezliklə TDT-yə tamhüquqlu üzv qəbul ediləcək”, - deyən Ünal Üstel ölkəsinə dəstəyə görə Türkiyə və Azərbaycana təşəkkür edib.

Ü.Üstel vurğulayıb ki, 2023-cü ildə Ulusal Birlik Partiyası, AK Parti və Yeni Azərbaycan Partiyası arasında sonra bir əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb: “Bu müqavilənin imzalanmasından sonra partiyalar arasında dialoq da genişlənib”.

AK Parti Södrinin Xarici əlaqələr üzrə müavini, TBMM-nin üzvü Zafer Sırakaya çıxışında qeyd edib ki, dünyada qarşıdurmaların və qeyri-sabitliyin getdikcə artdığı və global rəqabətin sürətləndiyi bir dövrdə yaşayırıq: “Bələ çətin bir mərhələdə dünyanın iqtisadi güc mərkəzlərinin dəyişdiyini və coğrafiyamızın cəlbədicə məkana çevrildiyini də müşahidə edirik. Bələ bir mühtidə artıq Türk dünyası olaraq aramızdakı bağların güclənməsinə hər zaman olduğundan daha çox ehtiyac duyuruq”.

Zafer Sırakaya qeyd edib ki, Türk dünyasında birliyi möhkəmləndirəcək sağlam addımlar atılması zəruridir. “Türkcə danışan ölkələrin dövlət başçılarının zirvəsi” olaraq başladığımız prosesin sonunda bu gün tam təminatlı bir təşkilata sahibik. Türk Dövlətləri Təşkilatı bu gün beynəlxalq arenada diqqətlə izlənən, üçüncü ölkələrin əməkdaşlıq etmək istədiyini bir qüvvəyə çevrilib. Burada liderlərimizin birlik və bərabərlik içində, güclü bir Türk dünyası vizyonuna sahib olmalarının təsiri çox böyükdür”.

AK Parti Södrinin müavini deyib ki, Türkiyədə ötən ilin fevralında baş vermiş zəlzələdən sonra TDT-yə üzv olan qardaş ölkələrdən göstərilən dəstək Türkiyə xalqının yaddaşına silinməz şəkildə həkk olunub: “Bu münasibətlə bir daha təşkilat üzvlərinə minnətdarlığımızı bildiririk. Bu ağır hadisədən sonra Azərbaycanın təklifi əsasında Türkiyə ilə həmrəylik nümayiş etdirmək məqsədilə Ankarada toplanan TDT-nin Fövqəladə Zirvə Toplantısında mühüm qərarların altına imza atıldı. Bu zirvə toplantısında Türk İnvestisiya Fondunun yaradılması ilə bağlı anlaşma imzalandı və TDT çərçivəsində təbii fəlakətlərə və fəvqəladə hallara birlikdə müdaxilə etmək üçün Mülki Müdafiə Mexanizminin yaradılması qərara alındı. Türk dünyası olaraq, global rəqabətin mərkəzində çiyin-çiyinə işləməyə davam edirik. Bunu açıq şəkildə ifadə etmək istəyirəm ki, bütünlənmiş bir Türk dünyası bölgəmizin sabitliyi üçün zərurətdir”.

Z.Sırakaya daha sonra vurğulayıb: “Orta Dəhliz kontekstində nəqliyyat sahəsində də əməkdaşlığımızı artırmaq istiqamətində böyük potensialımız mövcuddur. Atalarımız bizə ortaq bir tarix qoyub. Bu ortaq tarixdən bizi əslər boyu uzaq tutmağa çalışanlar oldu, amma artıq “Əsr Türk əsri olacaq” deyərək qurduğumuz Türk Dövlətləri Təşkilatının ortaq gələcəyimizin təməli daşı olacağına inanımız və güvənimiz təmdir”, - deyərək TBMM-in üzvü vurğulayıb.

Plenar sessiyada çıxış edən Fides-Macar Vətəndaş İttifaqı Partiyasının üzvü, Macarıstan-Azərbaycan parlamentlərarası dostluq qrupunun rəhbəri Attila Tilki Macarıstanda keçirilən son prezident seçkilərindən, Avropa İttifaqının və AŞPA-nın ikili standartlarından bəhs edib. Azərbaycanda qadınlara səsvərmə hüququnun Avropa ölkələrindən öncə verildiyini bildirən Attila Tilki qeyd edib ki, indi həmin ölkələr demokratiyadan danışrlar: “Bizim türklərlə qohumluğumuz olduğu üçün çox qürurluyuq. Çünki birlik ki, biz birlikdəyik”.

Azərbaycanda olduqları üçün özlərini xoşbəxt hiss etdiklərini deyən Macarıstan-Azərbaycan parlamentlərarası dostluq qrupunun rəhbəri işğaldan azad olunmuş ərazilərdə həyata keçirilən bərpa-quruculuq işləri ilə bağlı ölkəmizə təbriklərini çatdırıb. O, ölkəsinin Azərbaycanla tərəfdaşlığa böyük önəm verdiyini vurğulayıb: “Macarıstanın xarici işlər və xarici iqtisadi əlaqələr naziri Peter Siyarto Bakıda enerji konfransında görüşündə demişdi ki, Azərbaycan çox vacib ölkədir. Köhnə dost ən möhkəm dostdur”.

Türkiyə Böyük Millət Məclisinin üzvü, Türkiyə-Azərbaycan parlamentlərarası dostluq qrupunun rəhbəri Şamil Ayrım isə Qarabağın incisi, Azərbaycanın mədəniyyət mərkəzi olan Şuşa şəhərini yenidən ziyarət etməkdən məmnun olduğunu deyib. O, bu diyarda Şuşa Bəyannaməsinə həsr olunmuş konfransların keçirilməsinin önəmə halını aldığını bildirib. O deyib ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının bu yöndə apardığı işlər çox önəmlidir.

Azərbaycanın haqq yolunda olduğunu deyən TBMM-nin üzvü qeyd edib ki, tarixi ədalət uğrunda mübarizə məntiqi yekununa çatıb: “44 günlük Vətən müharibəsindən sonra 23 saatlıq antiterror tədbirləri həyata keçirildi. Daha sonra Qazaxın 4 kəndi diplomatik yolla azad edildi. Bununla da Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olundu. Bu gün Azərbaycanın hər tərəfində üçrəngli dövlət bayrağı dalğalanır”.

Ş.Ayrım Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin “Bizim ailəmiz Türk dünyasıdır” fikrinin önəmini vurğulayaraq deyib ki, bu gün Türk dünyasının birliyi qaçılmazdır: “Türk dünyası Türkiyə və Azərbaycanın dövlət başçıları Rəcəb Tayyib Ərdoğan və İlham Əliyevlə qürur duyur”.

Ş.Ayrım, həmçinin Qərbi azərbaycanlıların öz tarixi torpaqlarına mütləq qayıdacaqlarına inanımı ifadə edib.

Sonra YAP Təftiş Komissiyasının üzvü, Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin sədri Səməd Seyidovun moderatorluğu ilə “Türk Dünyası - 2040”: gələcəyə konseptual baxış” mövzusunda III plenar sessiya keçirilib.

Türkiyə Respublikasının Prezidenti yanında Təhlükəsizlik və Xarici Siyasət Şurasının üzvü, Türkiyə-Azərbaycan Dostluq, Əməkdaşlıq və Həmrəylik Fondunun İdarə Heyətinin sədri Aygün Attar çıxışında bildirib ki, Azərbaycanla Türkiyə arasında imzalanmış Şuşa Bəyannaməsi sadəcə iki dövlət arasında strateji mütəfəqilik sənədi deyil, bütün Türk dünyasında birlik ruhunu tərənnüm edir: “Eyni zamanda onu da qeyd etmək istəyirəm ki, İstanbulda keçirilən 8-ci Zirvə görüşündə qəbul edilən “Türk Dünyası - 2040” vizyon sənədi uzunmüddətli hədəfləri əks etdirir. Dünya miqyasında baş verən hadisələr strateji baxışa sahib olmaq zərurətini doğurub. “Türk Dünyası - 2040” sənədində təsvir edilən coğrafiya bu təşkilata üzv dövlətlərin olduğu Avrasiya coğrafiyasıdır. Avrasiyada ehtiyac duyulan əsas amillərdən biri TDT çatırı altında sağlam işbirliyi”.

A.Attarın fikrincə, 2009-cu ildə qəbul edilmiş Naxçıvan Bəyannaməsinə yer alan müddəalar suverenlik, bərabərlik, ərazi bütövlüyü və sərhədlərin toxunulmazlığını özündə ehtiva edən beynəlxalq hüququn əsas prinsipləridir: “Bu gərəqliyin “Türk Dünyası - 2040” sənədində də öz əksini tapması çox önəmlidir”.

Plenar sessiyada Qırğız Respublikasının Azərbaycandakı səfəri Kayrat Osmonaliyev Azərbaycanın tarixi torpağı olan Qarabağın dirçəliş simvoluna çevrilən Şuşada keçirilən beynəlxalq konfransda iştirakından məmnunluğunu bildirib.

“Bu gün əminliklə deyə bilərik ki, Türk Dövlətləri Təşkilatı özünü tədqiləyib və dünya siyasətində mühüm platformaya çevrilib. Təşkilatımızın institusional strukturu formalaşdırılıb. 2040-cı ilə qədər, demək olar ki, bütün qarşılıqlı fəaliyyət sahələrində türk dövlətlərinin əməkdaşlığının və inteqrasiyasının dərinləşdirilməsi nəzərdə tutulur”, - deyərək Kayrat Osmonaliyev qeyd edib.

Ölkəsinin Türk dünyasında inteqrasiyanın tərəfdarı olduğunu diqqətə çatdıran diplomat bugünkü konfransın TDT-nin əməkdaşlıq perspektivləri baxımından əhəmiyyətli olduğunu vurğulayıb. “Düşünürəm ki, tədbirin iyulda Şuşada keçiriləcək TDT-nin dövlət başçılarının qeyri-rəsmi sammiti ərəfəsində baş tutması olduqca əlamətdardır”, - deyərək Kayrat Osmonaliyev diqqətə çatdırıb.

O, Qırğızıstan ilə Azərbaycan arasında əlaqələrin ikitərəfli və çoxşəxli tərəfdaşlıq səviyyəsində olduğunu deyib.

Azərbaycan xalqını 15 İyun - Milli Qurtuluş Günü və Qurban bayramı münasibətilə təbrik edən diplomat bildirib: “Azərbaycan xalqının Ümummilili Lideri Heydər Əliyevin ölkəsinin dövlətçilik tarixində müstəsna xidmətləri vardır. Xalqın gücü müdrik rəhbərin başçılığı ilə onun birliyindədir. TDT-nin də gücü onu təsis edən dövlətlərin birliyindədir”.

Türk Ticarət və Sənaye Palataları Birliyinin baş katibi Adem Kula isə çıxışında bildirib ki, Türk Dövlətləri Təşkilatının üzvü olan və qurumda müşahidəçi qismində təmsil olunan ölkələr arasında iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsi, ticarət, investisiya əlaqələrinin dəstəklənməsi, nəqliyyat infrastrukturunun yaxşılaşdırılması qarşıda duran əsas hədəflərdəndir: “Türk dünyasının 2040-cı ilə qədərki inkişaf strategiyası bir çox sahələri əhatə edir. Ən prioritet olanlardan biri isə, şübhəsiz ki, ortaq iqtisadiyyatın inkişafıdır. Oduq ki, türk dövlətləri arasında maliyyə və investisiya cəlbədicəliliyinin artırılması, elektron ticarətin, eləcə də kiçik və orta sahibkarlığın sü-

rətli inkişafına nail olunması xüsusilə diqqətdə saxlanılmalıdır”.

O qeyd edib ki, gələcəyə konseptual baxış qismində nəzərə alınmalı vacib məsələlərdən biri də türk dövlətlərinin iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsidir: “Ortaq ticarəti təmin edən mərkəzləşmiş qurumun yaradılması məqsəduyğun olardı. Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrin qarşılıqlı ticarət əlaqələri zamanı gömrük məsələləri də öz həllini tapmalıdır. Sərbəst ticarət bizim 2040-cı il hədəflərimizə daha tez çatmağı təmin edəcək strateji addımlardandır”.

Adem Kula türk coğrafiyasının çox böyük arealı əhatə etdiyini, eyni zamanda, bu məkanda yerin üstü kimi altının da həddindən artıq zəngin olduğunu bildirib: “Türk dünyası planetimizin böyük ehtiyatlara - neft-qaz və digər təbii sərvətlərə malik bölgələrindəndir. Həmçinin Türk dünyası gələcəkdə dünyanın geosiyasi mənzərəsində mühüm enerji məntəqələrindən biri kimi nəzərdən keçirilir. Bu isə Türk Dövlətləri Təşkilatının tək regional deyil, eyni zamanda, beynəlxalq əhəmiyyətini də son dərəcə artırır, qurumun iqtisadi və siyasi inkişafını şərtləndirir”.

Çıxış edən Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondunun layihə rəhbəri Nuri Aksu bildirib ki, hazırda türk xalqlarının ortaq mədəniyyətini qorumaq və inkişafını sürətləndirmək təmsil etdiyi qurumun əsas vəzifələri sırasındaıdır. O bildirib ki, yaradıldığı gündən bu təşkilat hər zaman öz fəaliyyətini türk xalqları arasında mədəni əlaqələrin genişləndirilməsi istiqamətində qurub.

İşğaldan azad edildikdən sonra Şuşaya ilk səfərini xatırladan Nuri Aksu şəhərdə qısa müddətdə görülen işlərin heyranedicili olduğunu deyib: “Şuşada ortaq mədəni irsimizə qarşı törədilmiş vandalizm aktları məni çox sarıtsmışdı. Hər ziyarət etdiyimizdə buna şahid olurduq. Ermənilərin bu təxribat əməllərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması üçün Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondu tərəfindən sistemli fəaliyyət həyata keçirilir”.

“Türk Dövlətləri Təşkilatının İstanbul Zirvəsində qəbul edilən “Türk Dünyası - 2040” sənədi bizim yol xəritəmidir. Biz yol xəritəsinə uyğun olaraq 2040-cı il hədəflərimizə doğru inamla addımlırıq”, - deyərək Nuri Aksu bildirib.

YAP Təftiş Komissiyasının üzvü, Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin sədri Səməd Seyidov isə bildirib ki, bu gün Türk dünyası inkişaf edir və güclənir. Onun sözlərinə görə, hazırda dünyada baş verən müəkkəb proseslər strateji təhlil və konseptual baxış tələb edir: “Biz beynəlxalq təşkilatların bu gün hansı vəziyyətdə olduğunu, onların hansı qərarlar qəbul etdiyinin və hansı fəlakətlərlə üz-üzə olduqlarının canlı şahidiyik. Bizim atdığımız hər bir addım məhz strateji təhlilə əsaslanır. Bunun da kökü - təməli var. Bu, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin və Prezident İlham Əliyevin uzaqgörən siyasəti, türk dövlətləri rəhbərlərinin gələcəyə strateji baxışlarıdır. Vəton müharibəsində qalib gələn Azərbaycan illər boyu strateji siyasət apardı, konseptual yanaşmalar gündəmə gətirdi. Müharibə bitəndən bir müddət sonra isə Şuşa Bəyannaməsi imzalandı. Bu Bəyannamə gələcəyə strateji baxışı ifadə edir”.

S.Seyidov qeyd edib ki, Şuşa Bəyannaməsi bütövlükdə Türk dünyasının önəmini artırır: “Bu sənədin imzalanmasından bir neçə ay sonra - 2021-ci ilin noyabr ayında İstanbulda keçirilən Zirvə toplantısında mühüm sənəd qəbul olundu. Həmin sənəddə bu gün müzakirə etdiyimiz bütün mövzular əksini tapıb. Sənəddə xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri, iqtisadi inkişaf, inteqrasiya və digər mühüm məsələlər öz əksini tapıb”.

Beynəlxalq konfrans Yeni Azərbaycan Partiyasının Himninin səsləndirilməsi ilə yekunlaşıb.

Beynəlxalq konfransın iştirakçıları Şuşanın tarixi məkanları, şəhərdə aparılan tikinti və bərpa-quruculuq işləri ilə tanış olublar.

sədri, Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin Baş naziri Ünal Üstel qeyd edib ki, köklü tarixə əsaslanan və böyük gələcəyə doğru inamlı addımlar atan Türk Dövlətləri Təşkilatı 200 milyona yaxın əhali sayı, təqribən 4.5 milyon kvadrat kilometrə çatan ərazi və 2 trilyon dollara çatan iqtisadi potensialı ilə artıq güc mərkəzinə çevrilib.

O bildirib ki, tarixi ənənələrə, ortaq dəyərlərə malik TDT-nin beynəlxalq nüfuzu getdikcə artır: “Bu təşkilatın geosiyasi fonda əhəmiyyəti böyük-

